

notanter dicitur in conclusione, si aliunde, et non ab ipsis parentibus resciant; cum enim aliis factum parentum absque horum commissione narrantibus tantum reverentiam non debeant, nec manifestare teneantur, an consentiant, vel dissentiant, tacentes tacite consentire non præsumuntur, uti præsumuntur, si ad relationem ipsorum parentum tacent.

66. Porro si non tantum tacent, sed aliud etiam signum edunt, quo tacite, vel expresse consentire præsumuntur, valebunt sponsalia in eorum absentia a parentibus contracta, sive dein a parentibus, sive alio contractus eisdem, intimetur textu expresso cit. c. un. § Porro de Desponsat. impub. Ex quibus autem signis desumatur tacitus consensus, colliges ex dictis a n. 56.

§ IV.

DE DEFLORATIONE, COPULA, IMPRÆGNATIONE CUM VEL SINE PROMISSIONE, AUT SPE MATRIMONII FACTA, SIGNUM SPONSALIORUM PRÆBENTE AUT OBLIGATIONEM DUCENDI, VEL DOTANDI INDUCENTE.

67. *Copula vel defloratio, nisi alia concurrant, non est signum sponsalitii consensus.* — Quæritur I. An, et quando copula carnalis, defloratio, aut imprægnatio sine ulla etiam fiata promissione matrimonii, facta habeatur pro signo consensus sponsalitii, aut saltem obliget ad ducendum, vel dotandum? Resp. I. Copula carnalis, cum altero sexu absolute loquendo, et nisi alia concurrant, non præbet sufficiens signum sponsalitii consensus. Communis ac certa. Ratio patet, quia copula fieri potest et sæpissime, imo a potiori fieri solet ex sola libidine absque ullo animo matrimonium ineundi: ergo ex illa consensus seu mens sponsalitii præsumi non potest, nec debet, « per vulgaria juris principia de præsumptionibus. »

68. *Bene vero, si alia saltem dubia signa, aut verba concurrunt.* — Resp. II. Si una cum copula concurrunt verba, aut signa dubia sponsaliorum contractorum, tunc copula præsumitur, ac censetur facta animo sponsalitii, seu, illa cum cæteris dubiis signis præbet in foro externo signum sufficiens præsumendi sponsalia, consequenter reum absolute condemnandi ad nubendum. Sporer, part. IV, cap. 1, sect. 2, num. 186; Gobath, tract. X, casu 2, num. 6, num. 276;

Perez, disp. 12, sect. 4; Menoch. de Præsumpt., lib. I, Præsumpt. 1, arg. c., *Is qui fidem*, 30, h. t. ubi etiam matrimonium præsumitur: ergo multo magis sponsalia: et c. 2, et 6, de Condition. oppos. Ratio est, quia honesta puella non censetur præbere usum corporis, nisi suo sponso, ac sub spe futuri matrimonii, sub qua facile puella etiam cæteroquin honestæ persuadentur: ergo ubi de matrimonio tractatur, atque signa et copula concurrunt, de factis sponsalibus merito præsumi, ac judicari debet.

69. *Nisi puella sit malæ famæ.* — Dicitur autem notanter in foro externo; quia in foro interno ad simpliciter ducendum in tali casu non tenetur; si promissionem matrimonii revera non fecit, per dicta num. 27. Imo nec in foro externo tenebitur, si puella honesta non fuit, sed communis, et pluribus exposita, aut alias malæ vitæ, ac in hoc genere suspecta, aut diffamata per dicenda infra num. 79 et 80. Porro ad quid ratione copulæ sine ulla promissione matrimonii factæ tam in foro interno quam in foro externo, patebit statim ex sequenti conclusione.

70. *Sola copula absque fraude, metu, vel importunis precibus obtenta, nec ad ducendum, nec ad dotandum, nec ad aliud obligat.* — Quæritur II. An, et ad quid obliget copula, defloratio, aut imprægnatio sine ulla spe aut matrimonii facta? Resp. I. Hic iterum distinguendum esse inter forum internum et externum. Et quidem loquendo de foro interno, si quis absque vi, vel fraude, vel metu injuste incusso, et absque promissione matrimonii, item absque precibus, et instantiis importunis cum libere consentiente conjugitur, eamque vel prius jam corruptam carnaliter cognoscit, vel ut virginem deflorat, ac etiam imprægnat, in foro conscientie eam nec ducere, nec dotare tenetur, Lessius, lib. II, cap. xx, dub. 1 et 2; Navarrus, in *Manual.*, cap. xvi, num. 21; Barbosa, in c. 1, de *Adult. et stup.*, num. 2; Pirhing, h. t. num. 49; Molina, tract. III, dist. 106, n. 10, cum communi. Ratio est, tum quia talis non tenetur ratione promissionis, utpote, ut supponitur, non factæ. Nec ratione injuriæ illatæ; cum injuriam consentienti non intulerit, nam « consenti et consentienti non fit injuria neque dolus, » c. *Scienti*, 27, de *Reg. Jur.*, in 6; tum quia jura ratione deflorationis aut stupri, restitutionem aut satisfactionem imponentia loquuntur tantum

de seducuntibus, et decipientibus, ut videre est c. 1 et 2, de *Adult. et stup.* qualis non contingit in casu conclusionis: ergo in foro externo tamen non censetur libere consensisse, sed præsumitur seducta, juxta dicenda infra, num. 83.

71. *Qui dolo, vi, aut gravi metu injuste concusso virginem etiam absque spe matrimonii ad copulam inducit, eam ducere vel dotare tenetur.* — Resp. II. Qui vi, dolo, vel fraude, aut gravi injusto metu virginem etiam absque spe matrimonii defloravit, in utroque tam interno nempe, quam externo foro tenetur eam vel ducere, vel dotare. Barbosa in c. 1, de *Adult. et stup.*, n. 7, et seq., et ibi Anchoranus, Abbas, et canonisæ communiter; Lessius, loc. cit., num. 10; Navarrus, in *Manual.*, cap. xvi, num. 17; Sylvester, vers. *Luxuria*, q. 5; Molina, tr. III, de *Jure et justitia*, cum communissima et certa aliorum, arg. cit. c. 1, de *Adult. et stup.*, ibi: « Si seduxerit quis virginem, nondum desponsatam, dormieritque cum ea, dotabit eam, et habebit uxorem, » per quod patet ad forum externum. De foro interno.

Ratio est, quia talis per injuriam damnum intulit puellæ, cum, uti supponitur, puella ob notam deflorationem æquales nuptias amplius acquirere non possit: ergo tenetur damnum resarcire, cum omnis injuste damnificans ad restitutionem, aut compensationem teneatur arg. c. fin. de *Injur. et dam. dat.* et l. un. C. de *Sentent. quæ pro eo*; consequenter cum damnum aliter resarciri non possit, quam ducendo, vel ita dotando, ut æque honestis nuptiis potiri possit, ac si deflorata non fuisset, ad alterutrum tenebitur.

72. *Ad idem tenetur, qui importunis precibus, aut blanditiis copulam obtinet.* — Resp. III. Etiam ille, qui absque vi, vel fraude, vel gravi metu injuste incusso, ac etiam absque promissione matrimonii virginem solis importunis precibus, blanditiis, muneribus, aut instantiis deflorat, tenetur saltem in externo foro eam ducere, vel dotare. Navarrus, in *Manual.* cap. xvi, num. 17; Gonzal., in c. 1, de *Adult. et stup.*; Gutierrez, lib. I, can. qq. q. 37, num. 13, citans communem; Vasquez, de *Restit.*; Pirhing, h. t. num. 50; Lessius, lib. II, cap. x, num. 4, et alii. Probatur manifeste ex cit. c. 1, de *Adult. et stup.*, per textum nu. præced. allegatum, vi cujus omnis ille, ad ducendam vel

dotandam virginem obligatur, qui seducens virginem, dormierit cum ea, sed importunis precibus, blanditiis, muneribus, etc., inducens puellam ad consensum copulæ, vere eam seducere censetur. L. I, c. de *Rap. virg.*, ibi: « nisi sollicitaverit; » ergo.

73. *Etiam precibus importunis seducitur puella.* — Confirmatur I. Verba legis et juris intelligenda atque accipienda sunt juxta communem intelligentiam, atque communem usum hominum, arg. c. *Ex litteris.*, il. 1. h. t. et l. *Labeo*. ff. de *Supell. legat.*, ibi: « Ex communi usu nomina exaudiri debent; » atqui secundum usum intelligentiam, et æstimationem communem seducere puellam non tantum ille dicitur, qui eam metu, fraude, vel dolo, sed etiam, qui eam importunis precibus, blanditiis, muneribus, etc., ad consensum inducit, cum etiam in hoc casu communiter, et vere dici soleat, *seduxit bonam puellam* (Er hat das gute Magd verführt), quam querelam, et commune dictum in simili casu semper audire est a parentibus, amicis ac aliis; imo ab ipsa puella in tali casu ordinarie objiciente (du hast mich verführt), ergo. Huc quadrat illud apud Terentium:

Etiam nunc me seducere dictis istis postulas?

74. *Preces importunæ æquiparantur metui.* — Confirmatur II. « Importunæ preces metui comparantur. » Gutierrez, loc. cit., l. I, juncta Glossa vers. *Extorta*. C. *Ne filius pro patre*, ubi extortum dicitur, quod suasionibus fit, juncta l. I, C. de *Raptu virg.*, quod maxime procedit respectu fœminarum magis timidarum. Innocent., in c. *Petitio in prin. de Jurejur.*, ubi propterea dicit, contractum ab uxore ob nimias preces mariti factum, rescindi posse, ac si esset metu celebratus: ergo.

Dices. Consentienti non fit injuria, neque dolus, c. *Scienti*, 27, de *Reg. jur.* in 6, ergo saltem tunc ad nihil tenebitur deflorator, si puella absque vi, metu, vel fraude solis precibus, aut instantiis etsi importunis inducta consentiat. Resp. negando consequentiam; quia ad contrahendam in foro externo obligationem ducendi, vel dotandi per dicta jura c. 1, de *Adult. et stup.* necessario non requiritur, quod puellæ fiat injuria per vim, dolum, injustumve metum; sed sufficit, « si seduxerit quis virginem, » quod etiam solis importunis precibus, aut instantiis fieri communiter censetur, prout dictum, et bene ob-

servat Navarrus, loc. cit. nu. 16. Gonzalez ly vers. *Seducerit*, arg. cit. l. I, *de Raptu virg.*, ibi: « Nisi sollicitaverit. »

75. *Præsertim si fiunt a superiore, principe, etc.* — Illud communiter etiam adversarii fatentur, uti videre est apud Pirhing, h. t. n. 50; Molinam, tract. III, disp. 106, num. 1, et alios, quod si puella talibus inducatur precibus, quæ merito æquiparantur metui prout, si importunis precibus aut blanditiis eam sollicitat dominus, princeps, superior, aut magnus, a quo dependet, benefactor, etc. Cui tam importune sollicitanti puella ex metu reverentia, aut mali timore, vel præ verecundia non audet resistere, vere censeatur seducta; consequenter ita seducens teneatur eam ducere, vel dotare, juxta cit. c. 1, *de Adult. et stup.*

76. *Si puella nullum damnum patitur, deflorans in foro interno ante sententiam judicis ad nihil tenetur.* — Limitatur autem utraque conclusio nu. 71 et 72, posita quoad forum internum in casu, quo puella seducta æque commodas acquisivit, vel acquirere potest nuptias, ac si corrupta non fuisset, uti semper fit, si defloratio manet occulta: tunc enim ante sententiam judicis in foro conscientie ad nihil tenetur deflorator. Pirhing, *de Adult. et stup.*, § 3, num. 47. Gutierrez, can. qq. q. 37, num. 25. Lessius, *de Justitia et jure*, lib. II, cap. x, num. 15, et alii. Ratio est, quia tunc nec vi legis, nec ratione damni illati in foro externo consurgit aliqua obligatio. Non vi legis; quia cum dispositio, c. 1 *de Adult. et stup.*, sit pœnalis, in odium seductionis lata, externamque pœnæ executionem requirat, ante sententiam judicis non obligat, arg. c. *Cum secundum de Hæret.*, in 6, et amplius patet ex dictis, lib. I, tit. II, § 10, a num. 221. Nec vi damni illati, quia, uti supponitur, tale præter deflorationem nullum adest; pro sola autem defloratione, si aliud damnum abest, nihil debetur, hoc ipso, quod virginitas per deflorationem violata irreparabilis sit: ergo. Ex hoc inferitur, ex defloratione etiam per vim, dolum, metum injustum, importunas preces facta rarissime oriri obligationem ducendi aut dotandi defloratam, si seducta non fuit imprægnata; quia imprægnatione non contingente defloratio ordinarie manet occulta, indeque damnum puellæ evitatur, et nulla in foro externo adeo consurgit.

77. *Bene tamen post sententiam judicis.* — Dicitur autem notanter « ante sententiam

judicis; » quia, si puella deflorata contra defloratorem, uti potest, agit, et judex sententiam, prout debet, profert, tenetur deflorator etiam in foro interno defloratæ dare dotem, juxta dicenda infra n. 91, et seqq. mensurandam, etsi puella potita sit, aut facile potiri possit æque commodis nuptiis, ac si violata non fuisset; seu etsi præter deflorationem damnum aliquod passa non esset. Ratio est, quia pœnalis dispositio c. 1, *de Adult. et stup.* principaliter etiam lata est in odium criminis, consequenter etiam absque damno tertii secuto obligat post judicis sententiam; licet enim lex pœnalis, ac pœnæ ipso jure impositæ externam executionem requirentes in foro interno non obligent ante sententiam judicis per dicta n. præced. Obligant tamen post illam, ut habet unanimis; cum quivis justæ sententiæ juxta leges latæ parere teneatur, nisi juste appellet, per dicta l. II, tit. XXVII, *de Sentent. et re judicat.*

78. *Si delictum occultum ipsemet deflorator propalat, tenetur ad restitutionem damni inde secuti, etsi libere ad copulam consenserit puella.* — Quod si crimen alias occultum deflorator postmodum ipsemet propalet, indeque damnum puellæ defloratæ causet; tenetur illud ad æqualitatem etiam in foro interno, et ante omnem judicis sententiam resarcire. Lugo, *de Justitia et jure*, disp. 12, sect. 1, n. 6; Pirhing, h. t. n. 48; Molina, tract. III, disp. 104, n. 13, in fin. cum communi. Ratio patet, quia tam jure naturali, quam positivo quivis in foro conscientie ante omnem sententiam resarcire tenetur damnum injuste illatum, arg. l. un. c. *de Sentent. quæ pro eo*, et c. fin. *de Injur. et damno dat.* juncto can. *Si res aliena*, cau. 14, q. 6. Talis autem damnum injuste intulit, si non deflorando saltem injuste dilamando. Ex quo capite etiam ille ad restitutionem tenetur, qui liberrime consentientem carnaliter cognoscit, et crimen occultum propalat, doctores citati; possetque ita diffamata etiam in foro externo agere contra diffamatorem damnum resarcire recusantem, vel actione injuriarum ex l. *Diffamari*, vel pro acquirenda dote ex causa deflorationis c. 1, *de Adult. et stup.* ubi non evitaret pœnam deflorator dicendo, quod puella libere consenserit, aut virgo non fuerit; quia in foro externo puella præsumitur virgo, et esse seducta, juxta dicenda n. 84 et 85. Si tamen judex ex præsumptione ad plus condemna-

ret reum, quam damnum puellæ per diffamationem illatum revera efficit, excessum saltem in occulto restituere utique teneretur puella.

79. *Qui vi, metu, dolo, importunis precibus obtinet ab aliqua, quæ virgo amplius non est, nec pro tali communiter habetur, ordinarie ad nihil tenetur.* — Resp. IV. Qui absque promissione matrimonii, vi, injusto metu, dolo, vel importunis precibus, aut blanditiis carnaliter cognoscit puellam, quæ amplius virgo non est, nec communiter pro tali habetur, utpote publica meretrix, vel talis, de qua in communitate jam constat, quod fuerit corrupta, ordinarie in nullo foro ad aliquid tenetur. Barbosa, Farinacius, Engel, ubi statim infra cum communi. Et quidem de foro externo patet ex c. 1, *de Adult. et stup.* cum enim ibidem tantum ille ducere vel dotare teneatur, qui virginem seducit: ergo a sensu contrario, qui non virginem seducit, non tenetur: valet enim argumentum a sensu contrario, arg. l. 1, § *Hujus rei, de Offic. ejus, cui mandata est jurisdict.* et l. *Qui Testamento, § Mulier*, ubi Glossa ff. *de Testam.* cum concordantiis, Barbosa in tract. *Locorum communium*, loco 77, a *Contrario sensu* cum communi. Probatur etiam de foro interno: quia, uti supponitur, damnum aliquod prius jam notorie corruptæ non causavit: utpote quæ ut talis prius jam cognita, magis commodis nuptiis potita non fuisset, etsi seductio ulterior non accessisset.

80. *Idem est de puellis malæ famæ aut vitæ. Et quid de ancillis et famulabus cauponum?* — Porro etsi prius corrupta non sciatur, nec probetur, existat tamen puella vitæ vilis, ac minus honestæ, vel passim vagans, aut non servato verecundiæ pudore: admittens non admittenda, eam regulariter nec dotare, nec ducere tenetur deflorator. Barbosa, in cit. c. 1, *de Adult. et stup.* n. 9; Farinacius, consil. 90, per totum; Engel, loc. cit. n. 14, et alii communiter, arg. l. *Quæ adulterium*, in fine, c. *ad Leg. Jul. de Adult.* Ratio est, tum quia contra tales est præsumptio, quod virgines non sint; tum quia c. 1, *de Adult. et stup.* censeatur solum facere pro virginibus honestis. Hinc in specie famulabus, seu ancillis cauponæ stupratorem nihil debere, tenet loc. cit. n. 11; Barbosa, ubi etiam citat Alciat. in l. *Inter stup.*, n. 5, ff. *de Verb. signif.* et alios: idem docet Farinacius, loc. cit. n. 3, plures alios referens, arg. l. *Quæ Adult.* in princ. et ibi Glossa 1,

In figuratione casus, juncta Glossa, §. *Quæ adulterum. c. ad Leg. Jul. de Adult.* Ratio est, tum quia tales plerumque vel sunt, vel certe præsumuntur vitæ minus honestæ, arg. cit. l. *Quæ adult.* Verum hoc limitandum videtur in casu, quo constat, hujusmodi cauponæ famulam, vel ancillam etiam potum administrantem v. g. Kellerin fuisse alias honestæ vitæ; prout revera plures similes inveniuntur in nostris partibus, ubi etiam in cauponis famulæ sunt, et censentur honestæ, nisi aliud probetur.

81. *Puellæ statu tantum, non item vita, et moribus vili, æque ac alii satisfieri debet.* — Illud firmiter tenendum, teneri seductorem dotare, vel ducere virginem, etsi vilis status aut conditionis sit, v. g. paupercula, rusticana, etc. dummodo fuerit honestæ vitæ, doctores n. præced. citati, cum communi. Nec obstat, quod l. *Quæ adultera. c. de Adult.* et quidam doctores excludere videantur omnes viles personas, quia loquuntur de vilitate, quæ desumitur ex vita et moribus, non quæ habetur ex conditione status, uti loc. cit. bene observat et probat Farinacius, arg. cit. l. *Quæ adultera*, ubi, licet domina cauponæ reputetur vilis persona, tamen jure censetur comprehensa, si honestæ sciatur vitæ.

82. *Etiam corruptæ, si revera detrimentum injuste patiat.* — Imo etiam notorie prius corruptam cognoscens, tenetur in foro conscientie damnum resarcire, si vi, dolo, aut injusto metu, eam de novo seducens revera damnum causavit, prout contingere potest, si prius seducta, jam per longum tempus emendatam ac honestam duxit vitam, et propterea, vel ob alias causas spem proximam, vel promissum habeat boni matrimonii, aut alio beneficio fruatur, isto autem ob novum lapsum privaretur. Cum enim in tali casu vir puellæ, etsi corruptæ, injuriam et damnum injuste revera inferat, illud in conscientia resarcire de juro divino et naturali omnino tenetur per vulgaria restitutionis principia arg. l. un. c. *de Sentent. quæ pro eo*, et c. fin. *de Injur. et damno dat.* Hinc in conclusione n. 79, posita notanter dictum est « ordinarie, » quia extraordinarie loquendo corruptæ quoque per novam copulam damnum injuste inferri potest, uti ex dictis patet.

83. *Seducens vi, fraude, metu aut importunis precibus prius jam corruptam, communiter tamen putatam virginem, tenetur eam ducere.*

vel dotare. — Resp. V. Qui vi, injusto metu, fraude, dolo, aut importunis precibus absque promissione matrimonii seducit, vel cognoscit puellam talem, quæ quidem prius jam fuit corrupta, communiter tamen habebatur pro virgine, et honesta puella, tenetur in utroque foro eam ducere, vel dotare, casu quo exinde infamia sequatur, uti, si puella imprægnetur, vel per ipsius fornicatoris pro palationem, aut alias delictum fiat palam. Navarrus, in *Manual.* cap. xvi, n. 19; Azorius, part. III, lib. V, cap. v, difficult. 11; Pirhing, h. t. n. 48, *Major.* in 3, dist. 37, q. 11, et alii communiter. Probatur de foro externo; quia in hoc puella præsumitur fuisse virgo, ac seducta, juxta statim dicenda; consequenter eam seducens obligatur ad ducendum vel dotandum, c. 1, de *Adult. et stup.* Probatur etiam de foro interno; qui in tali casu puellam, si non verbo, saltem injusto facto, copula nempe inique obfenta, injuste diffamavit ac damnificavit; ergo tenetur in conscientia damnum inde secutum resarcire per vulgaria juris, præsertim n. 78, allata.

84. *Virgo quævis præsumitur in foro externo. Quivis præsumitur bonus, donec probetur malus.* — Resp. VI. In foro externo quævis præsumitur fuisse virgo. Anchoranus, in c. 1, de *Adult. et stup.* et ibi Abbas, atque Barbosa, n. 4; Engel, h. t. n. 14; Sannig, h. t. cap. III, n. 6, cum communi aliorum propterea docebatur, quod contrarium asserenti incumbat probatio, arg. c. un. *Ut benefic. eccles. sine dimin.* Ratio est, quia quivis præsumitur bonus, donec probetur malus, l. *Meritis.* 51, ff. *Pro socio.* Et hoc vel maxime procedit, si puella parata est ad juramentum. Engel, ibid. Potest tamen præsumptio juris pro virgine faciens, aliis præsumptionibus elidi, uti bene observant doctores. De quibus præsumptionibus, sicut etiam quomodo puella non virgo, aut inhonesta ejus vita probetur, vide late Farinacium, de *Delictis carnis.* q. 136, ubi etiam habes, an, et quando testes singulares quoad hoc probent.

85. *Puella in foro externo præsumitur seducta.* — Porro sicut quævis in foro externo præsumitur virgo, ita in eodem foro quævis præsumitur a viro seducta, consequenter consecuta jus petendi ab eam cognoscente, vel ut ducat, vel dotet. Anchoranus, in cit. c. 1, de *Adult. et stup.* et ibi Barbosa, n. 3; Engel, h. t. n. 14; Lugo, ubi supra n. 3;

Gutiérrez, lib. I, *Can. quæst.* q. 37, n. 11, dicens ita docere omnes, estque revera communis, arg. l. 1, c. de *Rapt. virg.* et l. 3, § *Si quis volentem.* ff. de *Liber. hom. exhib.* et l. 1, § *Persuadeo.* ff. de *Servo corrupto.* Ratio est, quia hoc ipso, quod aliqua sit, vel præsumatur honesta puella, præsumitur etiam ad copulam non consentire, nisi vi, metu, dolo, aut importunis precibus seducatur, cit. l. 1, c. de *Rapt. virg.*

86. *Hinc habet in dicto foro causam favorabilem.* — Inferitur, valde favorabilem in foro externo esse causam puellarum contra cognoscentes, aut imprægnantes agentium; utpote quæ non tantum præsumuntur prius fuisse virgines, sed etiam seductæ; consequenter hoc solo, quod probent, sese a certo quodam carnaliter cognitas fuisse, totam lucrantur causam in foro externo, ita ut cognoscens talem vel ducere, vel dotare teneatur. Doctores citati cum communi, arg. cit. c. 1, de *Adult. et stup.*; Gonzalez, in cit. c. 1, de *Adult. et stup.*

87. *Absque promissione matrimonii seducens puellam non tenetur eam simul ducere, et dotare, sed sufficit alterutrum.* — Resp. VII. Qui absque promissione matrimonii virginem vi, fraude, gravi metu injusto, inculpate, aut importunis precibus seducit, ac deflorat, non tenetur copulative eam ducere simul, et dotare, sed in utroque foro satisfacit, si eam ducat, vel parente, aut seducta matrimonium recusante, eam dotet. Barbosa, in cit. c. 1, de *Adult. et stup.* et ibi Anchoranus, n. 4; Butr. n. 2; Abbas, n. 4; Anan. n. 4; Azorius, part. III, lib. V, cap. v, § *Quæres;* Clarus, § *Stuprum.* n. 3; Pirhing, h. t. n. 45; Engel, h. t. n. 11; Gutiérrez, *Can. quæst.* lib. I, q. 37, n. 7, et seqq.; Gomez, l. 80; Taur. n. 8; Rota, decis. 779, p. 4, divers.; Lugo, de *Just. et jur.* disp. 2, sect. 1, n. 11; Lessius, loc. cit. n. 13, arg. c. 2, de *Adult. et stup.* ubi non absolute, sed sub alternatione seductor compellitur; in alternativis autem sufficit alterutrum adimplere, c. *In alternativis,* de *Reg. jur.* in 6, et l. *Plerumque.* 10, in fin. ff. de *Jure dotum.* Confirmatur recepta consuetudine et praxi omnium fere tribunalium ecclesiasticorum, teste Gomez, loc. cit.; Gutiérrez, cit. q. 37; Barbosa, loc. cit. consuetudo autem est optima legum interpretis, c. *Cum dilectus.* 8, de *Consuetud.*

88. Nec obstat c. 1, de *Adult. et stup.* ubi copulative requiritur, ut seducens virginem

dotet eam simul et ducat. Resp. enim ibi dictionem et sumi pro vel, prout non raro in jure accipitur, uti videre est l. *Sæpe.* ff. de *Verb. signif.* ibi: « Sæpe ita computatum est, ut conjuncta pro disjunctis accipiantur, et disjuncta pro conjunctis, » et l. *Conjunctionem.* ff. eod. ibi: « Conjunctionem enim nonnunquam pro disjunctione accipi, labeo ait. » Quod autem etiam ad propositum ita sumi debeat, desumitur tum ex recepta tribunalium praxi et consuetudine, quæ est optima legum interpretis, l. 37, ff. de *Legib.*; tum ex aliis juribus præsertim c. 2, eod. cum quibus c. 1, eod. concordare oportet, arg. c. *Cum expediat.* 29, de *Elect.* in 6, vel die cum Rota, decis. 779, p. 4, divers. et doctoribus citatis, textum c. 1, de *Adult. et stup.* causative loqui, ita ut ducere etiam teneatur, si dotare nolit: quod si vero dotare velit, ducere illam nullatenus teneatur.

89. *Quamvis, si parentes aut seducta matrimonium recuset, teneatur absolute eam dotare.* — Resp. VIII. Si puella per vim, metum gravem injuste incussum, dolum, aut importunas preces seducta, vel pater ejus recuset matrimonium cum seductore ac deflorante, tenetur hic determinate ad dotandam illam, nec liberatur ab hoc onere, si dicat: In satisfactionem volo illam ducere in uxorem, Barbosa, in cit. c. 1, de *Adult. et stup.* et ibi Hostiensis, n. 1, in fine, atque Gonzalez, n. 7; Farinacius, de *Delict. carnis.* q. 147, n. 105; Azorius, part. III, lib. V, cap. v, difficult. 4; Lugo, de *Justitia et jure.* disp. 42, sect. 1, n. 12; Lessius, lib. II, cap. x, n. 12; Pirhing, h. t. n. 46; Clarus, § *Stuprum.* n. 3, et alii communiter contra Molinam, et nonnullos alios volentes saltem tunc defloratorem liberari ab onere dotandi, si sit virgini defloratæ conveniens, et offerat se ad eam ducendam. Probatur autem nostra conclusio aperto textu c. 1, de *Adult. et stup.* ibi: « Si vero pater virginis dare noluerit (et multo magis, si puella ipsa, utpote principaliter offensa nubere ei recuset) reddet pecuniam juxta modum dotis, quam virgines accipere consueverunt. » Ratio est, quia si virgo deflorata stupratorem vel accipere, vel dote carere deberet, non compensaretur ei æqualiter damnus injuste illatus; nam puella prius habebat libertatem nubendi, cui vellet; qua privaretur, si tunc deberet necessario contrahere cum tali, qui ei forsitan non placet; vel carere dote ad in-

veniendum æqualem, sive æque commodum matrimonium.

90. *Solvitur instantia. In alternativis debitoris est electio, et sufficit alterum adimpleri.* — Dices. Juxta dicta n. 87, stuprator non copulative, seu disjunctive, seu alternative tantum tenetur defloratam ducere, vel dotare: ergo, si eam ducere vult, dotare non tenetur, si puella ei nubere recuset. Nam « in alternativis debitoris est electio; et sufficit alterum adimpleri, » c. *In alternativis.* de *Reg. jur.* in 6. Resp. negando consequ. Ad probationem respondetur; distinguendo, « in alternativis est electio debitoris, » si aliter jura non disponunt, conceditur; si aliter disponunt, negatur; hic autem jus expresse disponit, quod, si pater puellam dare noluerit, et consequenter etiam, si ipsa nubere recuset, teneat stuprator dotare corruptam.

91. *Dos restituenda seductæ quo modo in foro externo reguletur et mensuretur.* — Quæritur III. Quomodo regulanda ac determinanda sit quantitas dotis, quam restituere debet deflorator, casu quo puellam ducere nolit, aut ducere volentem recuset puella vel parentes ejus? Resp. I. Hic iterum distinguendum esse inter forum internum, et externum. Nam quoad forum externum in determinanda ac regulanda dote per defloratorem puellæ restituenda, principaliter attenditur quantitas dotis juxta facultates parentis, qualitatem puellæ, qualitatemque et dignitatem mariti, quam consequendi prudentem spem puella habuisset, si violata non fuisset; consequenter ille, qui veram, vel communiter putatam virginem etiam sine spe aut promissione matrimonii, vi, dolo, vel fraude, aut metu injuste incusso, aut importunis precibus, vel blanditiis seduxit, ad tantam dotis quantitatem obligari et damnari debet; quantam parentes ejus, consideratis puellæ et mariti, quem non violata acquirere potuisset, qualitibus aut dignitatibus, revera dedissent, aut ex hæreditate parentis defuncti, vel aliunde puella jam habens marito assignasset, attenta etiam loci consuetudine. Glossa. in c. 1, de *Adult. et stup.* v. *Juxta modum,* et ibi Gonzalez, n. 8, circa fin. citans Didacum Perez, in princip., tit. XV, lib. VIII; Ord. Castil. de *Alimen.* cap. xxvi, n. 7; Carpz. *Prax. crim.* p. II, q. 68, n. 13; Berlich. p. V, *Concl. pract.* 38, n. 20; Farinac. de *Delict. carn.* q. 147, n. 24, et seqq. arg. cit. c. 1,